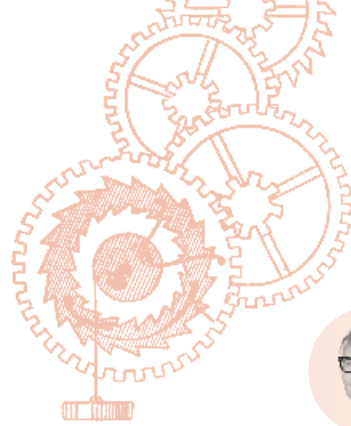

Babiloniako esklaboen burbuila

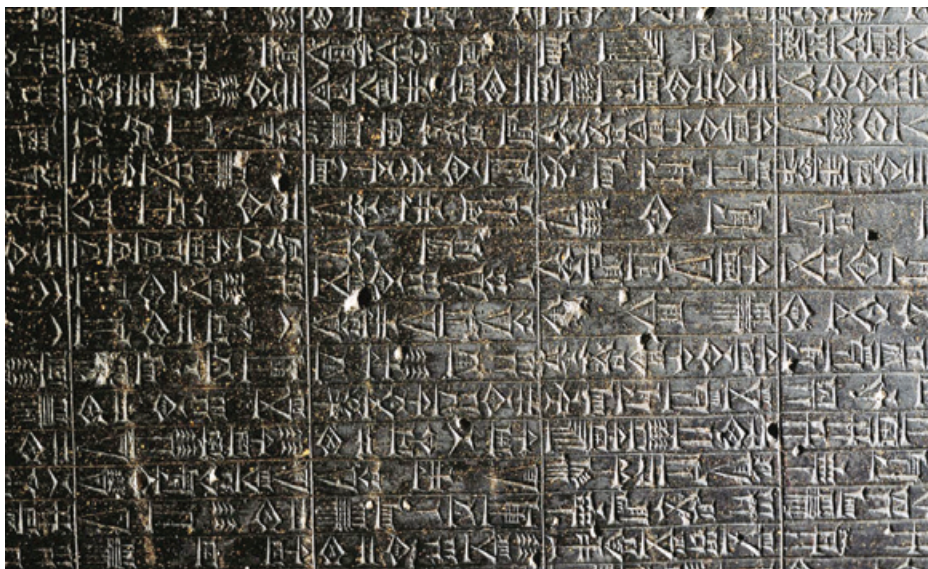
NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Babilonia, duela 3.750 urte inguru. Hammurabi erregeak 282 legez osatutako kodea jarri zuen indarrean. Zigorretan “begia begi truk” edo talioiaren legea oinarri hartu arren, kodeak lege “aurrerakoiagoak” ere biltzen ditu: errugabetasun presuntzioa aintzat hartu zuen lehenengoz eta, esaterako, dibortzio kasuetan, emakumeei luzaroan ukatuko zitzaizkien eskubideak aitortzen zizkien. Kodearen beste lege batek, esklabotza boluntarioa gehienez hiru urtera mugatzen zuen.

Berez, kontzeptu kontraesankorra dirudi esklabotza boluntarioak, baina Mesopotamian herritar libreek zorrak kitatzeko tarte batean esklabo moduan lan egiteko aukera zuten. Eta Babiloniaren garaian, zorra arazo larria bihurtu zenean, asko erabili zen aukera hori, gehiegi. Lehenago, sumertarren aroan, mailegu-emaile nagusiak tenplu erlijiosoak ziren, baina garai ezegonkorragoak eta zatikatuagoak iritsi zirenean, mailegatzaile gehienak pribatuak izan ziren. Oholtxoetan idatzitakoa aintzat hartuta, tenpluek gehienez %3ko interesa kobratu ohi zuten, eta mailegatzaile berriak, aldiz, %22kora ere iritsi ziren. Epeak asko estutu zituzten, gainera; bi hilabete eskasekoak ere geratu dira jasota idazkuntetan. Aberatsentzat interes baxuagoak eta epe luzeagoak –bost urterainokoak– ezarri arren, zorpetutako herritar xeheek esklabotzara jotzea beste erremediorik ez zuten.

Mailegu-emailentzat pagotxa zen hura, interes handiak eta doako eskulana erraz lortzen baitzituzten. Gainera, diru zorroak gehiago gizentzeko, zorrak bitartekoei edo hirugarrenei saldu ohi zitzaizkien, gehienetan herritar aberatsei edo beste mailegatzaile batzuei. Hala burbuila modukoa eragin zuten, gaur egun “zor-pakete” esaten diegunen bidez. “Zabor zor” deritzenak ere bazituzten, zor asko ordaintzea ezinezkoa baitzen. Esaterako, esklabo boluntarioek berriro askatasuna lortzeko beste mailegu bat eskatzeko aukera zuten, eta hala, gurpil zorotik irteteara geratzeko eta zailagoa zen haien zat.

1922 eta 1934 urteen artean, Sir Leonard Wolley arkeologoa Ur hirian indus-

LOUVRE

Hammurabiren kodeak esklabotza boluntarioa gehienez hiru urtera mugatzen zuen legea jaso zuten, zorren burbuila kontrolatzeko helburuarekin.

keta lanak egiten aritu zen. Sumerren amaierari eta babiloniar aroaren hasierari zegokion geruzan auzo berri bat aurkitu zuen, hiri zaharretik kanal batez bereizita. Errege familiaren edo nobleziaren jauregi ederrik ez zegoen han, baina bai auzo txiroetan aurkitzen ez ziren solairu bat baino gehiagoko eraikinak, komunak eta bestelako luxuak. “Aberats berrien” auzoa zen. Bertan bizi ziren Dumuzi-Gamil enpresaria eta Shumi-Abiya bazkidea. Okindegien eta gari hornikuntzaren negozioan aritzeaz gain, mailegutzan ere jarduten zuten. Lehenengoaren etxean negozioen kontabilitatea eta gutun mordoak aurkitu zituzten, oholtxoetan jasota; hemen aipatutako datu gehienak hortik daude aterata.

ZORRAK BARKATZEKO SISTEMA

Bankari berrientzat mauka ederra zena, oso txarra zen babiloniar ekonomiarentzat. Zorpetutako esklabo boluntarioek beren ohiko lana utzi behar zuten: nekazariak lurra landu gabe uzten zituzten, artisauek ez zuten ekoizten eta merkataritxikiek negozioak eteten zituzten... eta, gainera, zorrak ordaindu gabe geratzen zi-

ren. Gutxi batzuk artifizialki aberasten ari ziren, gehienek kalterako. Eta, gaur egun bezala, orduan ere burbuila ekonomikoak ezin zuten betirako iraun.

Atarian aipatu bezala, Hammurabik egoera kontrolatzeko neurriak hartu zituen, esklabotza boluntarioaren epea mugatuz. Baina agintariek neurri gogorragoak ere hartu zituzten, zorrak baliogabetzeraino. Horixe egin zuten, esaterako, Larsako Rim-Sin erregeak, Babiloniako hainbat hiri kontrolpean izan zituena, hain zuzen, Hammurabik berak mendean hartu zuen arte. Rim-Sinek zorrak barkatzeko sistema zorrotza ezarri zuen, eta “bankari” berriek behar bezala nozitu zituzten ondorioak. Wolleyk Uren duela mende bat aurkitutako auzo aberatsak gainbehera nabarmena izan zuten, arrasto arkeologikoen agerian uzten dutenez.

Aldeak alde, Babilonia zaharreko burbuilak eta egungoek antzeko ezaugarriak dituzte, baina baita desberdintasun nagusi bat ere: agintarien erantzuna. Duela lau milurteko errege zaharkitu haiek ez zituzten bankariak erreskatatu. ●